

WALSCHAP, Gerard, letterkundige (Londerzeel-Sint-Jozef 9 juli 1898).

Middelbaar onderwijs te Hoogstraten en te Asse; afgebroken studie voor priester bij de missionarissen van het Heilig Hart te Leuven; redactiesecretaris van Het Vlaamsche Land (1923-'28); medestichter en redactiesecretaris van Hooger Leven (1927-'38); rijksinspecteur van de openbare bibliotheken (1940-'63). Walschap was tevens van 1923 tot '39 redacteur van Dietsche Warande en Belfort, medestichter en redacteur van Forum (1932-'35), redacteur (1932) van De Vrije Bladen en, sinds 1945, van het Nieuw Vlaams Tijdschrift. Lid van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde sinds 1939, erelid sinds 1970. Walschap verwierf talrijke literaire prijzen, w.o. de vijfjaarlijkse staatsprijs ter bekroning van een schrijversloopbaan (1965) en de Prijs der Nederlandse Letteren (1968; z. Algemene Conferentie der Nederlandse Letteren). In 1975 werd hij in de adelstand verheven.

Walschap kwam tot Vlaams bewustzijn en artistieke ijver door de katholieke Vlaamse studentenbeweging aan het Klein Seminarie te Hoogstraten en in de studentenbond te Londerzeel. De Vlaamsge-

zinde priester-dichter Jan Hammenecker stimuleerde hem verder in de jeugdijaren. Na afbreken van de studie voor priester werd hij in 1923 redacteur-secretaris van het weekblad *Het Vlaamsche Land* (z. aldaar) te Anwerpen. August van Cauwelaert trok zich terug uit het weekblad dat hij gesticht had en dat tot dan toe een culturele rol gespeeld en een met België verzoenende Vlaamse politiek gevoerd had. Met verlies werkend werd het opgekocht door Frans Delbeke, die voortaan met Walschap de koers zou bepalen. Het weekblad werd niet nationalistisch, maar het gaf in de rubriek *Vrije Tribuun* Thomas van der Schelden (L. Dossel) ruime kans om in grondige bijdragen o.m. het katholieke geweten te verdedigen tegen de herhaalde veroordelingen van het Vlaams nationalisme door bisschoppen en andere kerkelijke gezagdragers (o.m. de Jezuïetenorde). In de wekelijkse rubriek *Op den Uitkijk*, steeds door Walschap geschreven en bij belangrijke gelegenheden door de redactie samen besproken, werd o.m. gepleit voor gewetensvrijheid tegenover het partij-katholicisme en geprotesteerd tegen politieke uitspraken en dwangmaatregelen van het godsdienstig gezag. Anoniem publiceerden vooraanstaande Vlaamsgezinde priesters-theologen enkele toenmaals ophefmakende artikelen over het Vlaams nationalisme, die de argumenten van de kerkelijke autoriteiten ontkrachtten. Dit bracht deze laatsten ertoe een geheim verbod uit te vaardigen, behelzend dat priesters het weekblad niet meer mochten lezen. Het verloor hierdoor met één slag meer dan de helft van zijn abonnees en was ten dode opgeschreven. In deze strijd situeert Walschap (Vaarwel dan, 1940) de oorsprong van zijn antiklerikalisme. Inmiddels had hij reeds in 1926 in de rubriek *Op den Uitkijk* het plan van een nieuw, algemeen-cultureel en a-politiek Vlaams weekblad geschetst. Dit plan boeide pater P.M. Valvekens o.p., met

wie hij in 1927 te Averbode Hooger Leven stichtte. Dit feit was toen weer aanleiding voor enkele Vlaams-nationalisten om het weekblad Jong Dietschland te stichten.

Het verdere literaire werk en de polemische actie van Walschap bewegen zich veeleer op louter literair en algemeen-cultureel gebied. In Voorpostgevechten (1943), een bloemlezing van literaire kritiek, stelt hij bepaalde bekrompen aspecten van het literaire flamingantisme, romantisme en regionalisme aan de kaak. In het essay Salut en Merci (1955), dat psychologisch begrepen moet worden als een radicale uitbarsting van cultuur- en levensmoetheid, moeten ook het leeuwespeldje, het IJzerkruis en andere Vlaams-katholieke symbolen het ontgelden. In Muziek voor twee stemmen (1963), een bij pozen agressief pleidooi voor tolerantie tussen vrijzinnigen en christenen, valt Walschap de macht aan van het „klerikalisme” in de Vlaamse politiek en cultuur.

WERKEN : *Waldo* (1928); - *Adelaïde* (1929); - *Volk* (1930); - *De dood in het dorp* (1930); - *Nooit meer oorlog* (1931); - *Eric* (1931); - *Carla* (1933); - *Trouwen* (1933); - *Celibaat* (1934); - *De vierde koning* (1935); - *Een mensch van goeden wil* (1936); - *Sibylle* (1938); - *Het kind* (1939); - *Houtekiet* (1939); - *Bejegening van Christus* (1940); - *Vaarwel dan* (1940); - *Denise* (1942); - *Voorpostgevechten* (1943); - *Zwart en wit* (1948); - *Moeder* (1950); - *Zuster Virgilia* (1951); - *Oproer in Congo* (1953); - *De Française* (1957); - *Salut en merci* (1955); - *De verloren zoon* (1958); - *August van Cauwelaert* (Monografieën over Vlaamse Letterkunde, nr. 11, 1959); - *De ongelooflijke avonturen van Tilman Armenaas* (1960); - *Muziek voor twee stemmen; of, Wereld en geloof; een ontwerp van stilzwijgende overeenkomst tussen wetenschap en religie* (1963); - *Alter Ego* (1964); - *Het gastmaal* (1966); - *Julien Kuypers* (monografieën over Vlaamse letterkunde, nr. 37, 1967); - *Het avondmaal* (1968); - *De culturele repressie* (1969); - *Het Oramproject* (1975).

LITERATUUR : J. Eeckhout, *Gerard Walschap*, in *Litteraire profielen*, VIII (1939); X (1941); XI (1942); - K. Elebaers, *De romankunst van Gerard Walschap* (1942); - B.-F. van Vlierden, *Gerard Walschap* (Ontmoetingen, nr. 8, 1958); - J.C. Brandt Corstius, *Gerard Walschap* (Monografieën over Vlaamse letterkunde, nr. 19, 1960); - J. de Ceulaer, *Gerard Walschap*, in *Te gast bij Vlaamse auteurs*, eerste reeks (z.j., p. 81-92); - P. van Gool, *Romans van Gerard Walschap; proeve van bibliografie* (1963); - *Dossier Walschap* (1966); - A. Westerlinck, *Gesprekken met Walschap*, 2 dln. (1969-'70).

ALBERT WESTERLINCK